І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 38. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 1-го БЕРЕЗНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 1, 1961 No. 38. VOL. LXVIII.

НАЙВИЩИЙ СУД ЗДА ПІДТРИМУЄ СЛІДЧІ ПОВНОВЛАСТІ ПАЛАТНОЇ КОМІСІЇ

НАЙВИЩИЙ СУД ДОЗВОЛЯЄ СТЕЙТОВИМ СУДАМ КОРИСТАТИ З ТЕЛЕФОНІЧНИХ ПІДСЛУХІВ

Вашингтон. — Найвищий Суд після гарячої дискусії 27-го лютого більшістю 5-ох до 4-ох голосів підтримав діяльність Палатної Комісії, яка досліджує протиамериканську діяльність, і затвердив рішення нижчого суду в справі образи Конгресу Френка Вилкінсона з Лос Анджелесу і Карла Брейдена з Луїсвіллу, Кентаки, які відмовились відповісти на запит в цій Комісії, чи вони належать до Комуністичної партії. Проти цього рішення були судді Найвищого Суду Гюго Блек, Вілліям Бреннен, Вілліям О. Даглес і головний суддя Ірл Воррен. В обороні Палатної Комісії виступили судді: Паттер Стюарт, Фелікс Франкфуртер, Том С. Кларк, Джан Маршал Гарлан і Чарлз Е. Віттакер. Своїм рішенням Найвищий Суд ЗДА підтвердив слідчі повновласті Палатної Комісії в справах протиамериканської діяльности, проти яких дуже часто виступають підривні елементи, твердячи, що ця комісія порушує конституційні права американських громадян. Суддя Блек був проти затвердження судового рішення нижчої інстанстанції, твердячи, що це порушить індивідуальні права американських громадян. Але більшість суддів із Паттером Стюартом на чолі зайняли протилежне становище. Суддя Блек казав, що Комісія переслухує тих громадян в справі підривної діяльности, які критикують працю цієї Комісії. Більшість суддів станула на становищі, що коли хтось критикує Конгресову Комісію, то це не значить, що він тим самим здобуває імунітет проти переслухань в цій Комісії, коли вона має повну причину підозрівати, що хтось має зв'язки з комуністами. Суддя Блек твердив, що не можна допускати до того, щоб „софістерією і діялектикою" можна було порушувати ті права, які дає американським громадянам їх конституція. В Найвищому Суді ЗДА є коло 40 подібних справ — відкликів від засудів за образу Конгресу тих, які відмовлялися відповідати на запити в Палатній Комісії в справах протиамериканської діяльности. Рішення Найвищого Суду ЗДА з 27-го лютого в справі відкликів Вилкінсона і Брейдена, не свідчать про те, що і всі ті справи будуть відкинені, бо Найвищий Суд кожну справу вирішуватиме індивідуально. Але немає виглядів на те, щоб більшість цих відкликів Суд вирішив прихильно. Рішення Найвищого Суду підтримало праці Палатної Комісії в справах протиамериканської діяльности, проти якої виступають не тільки явні комуністи, але і чисельні ліберали, твердячи, що вона порушує конституцію. 27-го лютого Найвищий Суд ЗДА вирішив ще одну важливу справу, бо рішив, що стейтові суди Нюйоркського стейту мають право послуговуватися в слідстві і тим доказовим матеріялом, який здобуто за допомогою телефонічних підслухів, якщо перед тим стейтовий суд дозволив на такі підслухи. Рішення в цій справі запало більшістю 7-ох до 2-ох голосів. Найвищий Суд ЗДА затвердив в цій справі вирок Другого Окружного Апеляційного Суду в Ню Йорку. Це рішення Найвищого Суду ЗДА відноситиметься відтепер не тільки до Ню Йорку, бо ще й інші чотири стейти Массачусетс, Меріленд, Орегон і Невада мають у своїх конституціях постанови, які дозволяють на телефонічні підслухові матеріяли в доказовій процедурі в своїх стейтових судах. Федеральні суди не можуть послуговуватися доказовими матеріялами, які походять із телефонічних підслухів.

Уряд переслав Конґресові проєкт про признання $ 2.3 більйона на допомогу шкільництву

Вашингтон. — 27-го лютого уряд переслав Конгресові законопроєкт про допомогу початковому і середньому шкільництву, згідно з яким впродовж найближчих трьох років федеральний уряд мав би видати на шкільну програму $2.300.000.000. Одночасно президент Кеннеді повідомив про свій плян побільшити і поширити свою програму допомоги на закордонні стипендії і культурну виміну, що мало б бути допомогою в закордонній політиці ЗДА. Новий урядовий законопроєкт натрапляє на опозицію в обидвох партіях, бо, згідно з цим проєктом треба б зменшити на 50% урядову допомогу шкільництву в тих районах, де є більше число дітей федеральних урядовців. Президент в листі до спікера Палати Репрезентантів Сема Рейбирна написав, що ним запропонований проєкт якщо буде ухвалений, „підесе американське шкільництво на вищий і досконаліший рівень".

ГАРРИМАН ПОЛЕТІВ НА ПОХОРОН МАРОККАНСЬКОГО КОРОЛЯ, ЯК РЕПРЕЗЕНТАНТ ПРЕЗИДЕНТА

Лондон. — Спеціяльний амбасадор президента Кеннеді Аверел Гарриман, який в минулий понеділок прилетів до Лондону на розмови з прем'єром Геролдом Мекмілленом, негайно потім відлетів до столиці Марокка Рабату, щоб репрезентувати там президента Кеннеді. Гарриман був в Лондоні тільки кілька годин, мав одну нараду з Мекмілленом і спільний з ним обід. З Рабату він полетить до Парижу, потім до Бонну й Риму, а в поворотній дорозі зупиниться знову на два дні в Лондоні.

През. Кеннеді не перейняв пляну Айзенгавера щодо відшкодування німцям в ЗДА

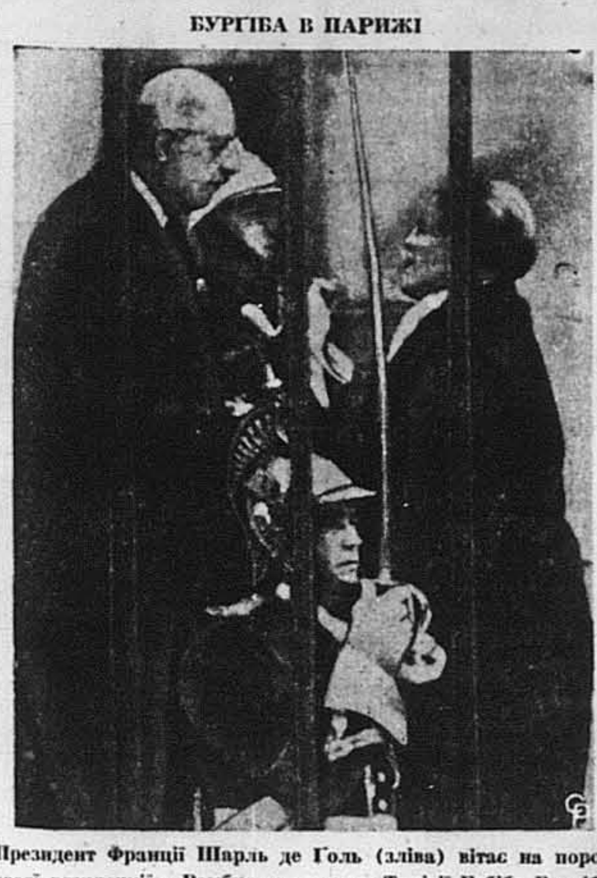
Вашингтон. — През. Кеннеді не погодився на здійснювання колишнього пляну през. Айзенгавера щодо відшкодування німецьким власникам в З'єдинених Державах за сконфісковані під час останньої війни їхніх мастків. За тим пляном Західня Німеччина мала заплатити з решти її післявоєнного довгу у висоті $ 787,000.000 — суму $587,000.000, при чому з рештуючої різниці двохсот мільйонів долярів західньо-німецький уряд мав виплатити відшкодування американським німцям, чи німецьким підприємствам, що їх мастки сконфісковано внаслідку війни між ЗДА і Німеччиною. През. Айзенгавер погодився на такий плян у 1957 році, щоб скріпити моральний авторитет канцлера Конрада Аденауера в тодішніх західньо-німецьких виборах. Ця справа виринула тепер у зв'язку з переговорами про участь Західньої Німеччини в санації американського дефіцитового платничого баляноа, внаслідку односторонніх великих виплат Америки на міжнародні цілі, в яких заінтересована також Німеччина. Таким чином справу відшкодувань німцям виеліміновано з дальших переговорів, які будуть вестись після повороту до Бонну американського амбасадора Волтера С. Довлінга. Темою переговорів будуть особливо три справи: 1/ зворот західньо-німецького післявоєнного довгу, зредукованого з трьох більйонів дол. до дол. 787,000-000, з яких ЗДА вимагають негайно звернути дол. 587,000.000, 2/ замовлення Німеччиною в Америці зброї на дол. 350,000.000 і 3/ проблема дальшого фінансування американських військ в Західній Німеччині. Окремо існує проблема значно збільшеної участи Західньої Німеччини в ділі допомоги відсталим країнам.

Світовий Банк видав досі 277 позичок на суму $ 5,473,000,000

Ню Йорк. — Світовий Банк, повна назва якого є Міжнародний Банк Відбудови і Розвитку, повідомив, що він від початку свого існування видав 277 позичок на суму $5,473,000,000. Цей звіт відноситься до кінця грудня 1960-го року. В шістьох місяцях минулого року, цей банк видав 12 позичок на суму $292,400,000. Досі з цього банку користали 54 країни, які то є членами Світового Банку. У другій половині 1960-го року з позичок банку користали такі держави: Колюмбія, Ель Сальвадор, Індія (дві позички), Мехіко, Ізраїль, Японія (дві позички), Норвегія, Пакістан, Панама і Перу. В другій половині 1960-го року сплачено позичок на суму $180,200,000, а від початку існування банку — на суму $4,101,400,000. Прибутки банку виносили $33,400,000, а прибутки в формі комісійного від позичок — $14,200,000, що разом додано до резервових фондів, які досі виносять $556,500,000. Найбільше позичок дістали азійські держави — $1,781,000,000; европейські держави — $1,382,000,000; латинські американські країни — $1,100,000.000; африканські — $772,000,000 і Австралія — $318,000,000. Позички презначені на такі цілі: транспорт і комунікація — $1,691,000,000; електрівні — $1,631,000,000; промисл — $868,000,000; будівлі — $702,000.000 і рільництво — $461,000,000.

Світ витрачає щогодини по $ 14 мільйонів на зброєння

Вашингтон. — Фахівці обрахували, що всі держави світу видають кожної години на зброєння і втримання своїх армій по $14 мільйонів, з чого 73 відсотки, це значить $88 більйонів припадає на ЗДА і СССР. Кошти втримування армій виносять по $40 річно на кожного живого чоловіка, жінку й дитину. Коли б ті всі суми, які видається на збройні сили і зброєння, розділити між 1,200,000,000 людей у світі, які заробляють по менше на рік, як по $ 100, то ту суму можна б подвоїти. Коли б за ті гроші можна було побудувати нові мешкання, то можна б було збудувати мешкаеві приміщення для 240,000,000 родин в тих країнах, що є недорозвинені. Можна б за ті гроші прокормити 3 більйони людей у світі, які не доїдають, і недужим дати потрібні ліки. Коли б не треба було втримувати постійні армії, то 15 мільйонів молодих людей могли б взятися до продуктивної праці. Але треба ще згадати про те, що на одного вояка працює 4 особи, щоб дати йому зброю, харчі та одежу. Але, покищо, не має виглядів на те, щоб можна було зліквідувати збройні сили, як довго існує в світі комунізм, який хоче поневолити все людство.

БУРГІБА В ПАРИЖІ

Президент Франції Шарль де Голь (зліва) вітає на порозі своєї резиденції в Рамбує президента Тунісії Габіба Бурґібу.

РОЗМОВИ ДЕ ГОЛЯ З БУРҐІБОЮ ПОДАЮТЬ НАДІЮ НА ЗАМИРЕННЯ В АЛЬЖИРІ

Париж. — У своєму першому комунікаті про відбуті в понеділок дня 27-го лютого ц. р. розмови президент Франції Шарль де Голь і президент Тунісії Габіб Бурґіба висловили свою згоду, що існують можливості і надії на „позитивний і раптовий розвиток" у шестилітній війні між Францією й альжирськими повстанцями. Цей оптимізм посилив переконання в політичних колах, що між Францією і Альжирським Тимчасовим Урядом вже заіснували або незабаром почнуться безпосередні секретні контакти для підготови широких розмов в праві миру і майбутнього політичного статусу Альжиру. Зустріч між президентом де Голем і президентом Бурґібою тривала від 11 год. перед полуднем до 10-ої години ночі. Висловлені в комунікаті сподівання на можливість замирення в Альжирі базовані у великій мірі теж на тому, що президент Бурґіба зорієнтований добре не тільки в бажаннях і тенденціях французького уряду, очолюваного де Голем, але і знає теж добре становище і вимоги альжирських повстанців, тимчасовий уряд яких створився і діє саме на території Тунісії вже від двох і півроку. Водночас із цим і президент де Голь і президент Бурґіба висловили у своєму комунікаті теж і надію на можливість позитивної полагоди спірних справ, що існують між Тунісією і Францією, в тому зокрема деяких пограничних конфліктів. Відбулися розмови де Голя з Бурґібою у резиденції французького президента в Рамбує і в них брали участь теж міністер закордонних справ Франції і міністер інформації туніського уряду. У вівторок дня 28-го лютого, президент Бурґіба мав відлетіти до Марокка, щоб взяти там участь у похороні короля Мохаммеда V. Під час перебування в Марокко, Бурґіба матиме, на думку політичних коментаторів, змогу зустрітися з прем'єром Альжирського Тимчасового Уряду Ферґатом Аббасом і переговорити з ним висліди своїх розмов з де Голем і можливості безпосередніх переговорів між альжирськими повстанцями і французьким урядом.

Конґолійські вояки заатакували членів місії ОН

Леопольдвіль. — На передмістях столиці Конґа трапились в минулий понеділок „інциденти", які знову загострили тамошню ситуацію. Конґолійські вояки в кількох місцях зупинювали авта членів місії Об'єднаних Націй та напастували службовців і вояків ОН. Між іншим, вони знасилували одну службовичку місії Об'єднаних Націй, заарештувавши суданського старшину, який проводив її до дому. Побито кількох канадійських вояків. Провід місії Об'єднаних Націй не є певний, чи ці безчинства не були запляновані конґолівською верхівкою, з уваги на погрози у відношенні до місії ОН, що їх зробили президент Касавубу і прем'єр Ілео у зв'язку з останньою резолюцією Ради Безпеки та бездіяльністю військ ОН супроти наступу банд комуністичного ватажка Антуана Гізенґи. Президент провінції Катанґа Мойсе Чомбе заявив, що він почувається звільненим з свого зобов'язання припинити всякі збройні дії супроти „ворохобників", себто військ Гізенґи, які не визнають центрального уряду Конґа. Названий конґолійський прем'єр Жозеф Ілео прилетів до столиці Катанґи Елізабетвілю, а також прем'єр провінції Касай Альберт Кальоні прилетів туди на спільну нараду. Гадають, що Ілео, Чомбе і Кальоні радили над сполученням своїх військ, чи створенням із них окремої військової похідної Формації, для протидії успішним аґресивним діям військ Антуана Гізенґи, який хоче заволодіти в цілому Конґо. Чомбе заявив, що в Женеві відбудеться ширша нарада конґолійських провідників, але швайцарський уряд не дістав ніякого повідомлення про плян такої наради.

Шпигунська афера в Англії шкодить атомовій співпраці ЗДА з НАТО

Вашингтон. — Сенатор Клінтон Андерсон, член Атомової Комісії в Палаті Репрезентантів, висловився рішуче проти ділення американських атомових тайн з европейськими союзниками ЗДА з уваги на небезпеку від шпигунства в країнах, де комуністи мають свої сильні клітини. Доказом поважного реального риску тісної атомової співпраці ЗДА з західньо европейськими країнами вважається останню шпигунську аферу в Англії, де арештовано 5 членів шпигунської організації, яка викрала надзвичайно то важливі тайни з англійського воєнного порту Портленд, де були заякорені американські атомово-підводні човни і де переводжено досліди над новою англійською зброєю проти підводних човнів. Англійська контррозвідка дістала докази, що згадана вище шпигунська організація дістала в свої руки дуже поважні військово-морські тайни і що переслала їх до Москви. Нічого не говориться про те, чи між викраденими тайнами є також подробиці про американські атомово-підводні човни, які є останнім і найвищим покищо досягненням військової техніки. Об'єднана Конґресова Комісія для справ атомової енергії звернулась була з перестогою до през. Айзенгавера, щоб той взяв під увагу риск, існуючий для виявлювання англійській адміралції тайн американського атомово-підводного човна „Навтіліюс", але през. Айзенгавер ту перестогу знехтував. Тепер — за газетними вістками — у Конґресі скріпилась тенденція проти здійснення пляну передачі під відання і командування НАТО в портах Франції і Англії 4-х атомово-підводних човнів.

Зміна на престолі в Марокко викликала неспокій серед комуністів

Рабат. — В лівих арабських колах несподівана смерть короля Мохаммеда V заледви на 51 році життя й унаслідку цілком малозначної операції носа викликала велике збентеження. Річ у тому, що Мохаммед V в останньому часі щораз виразніше відхилявся в сторону комуністичного бльоку, роблючи це з двох причин: щоб приєднати собі симпатії африканського націоналістичного руху активно підтримуваного Совєтами, і щоб демонструвати проти Франції у зв'язку з подіями в Альжирі. Чимало до цього причинився також конфлікт між Марокко і Тунісією з приводу Мавританії: Тунісія підтримала незалежність Мавританії, а Марокко вважає, що Мавританія — це частина етнічної і географічної цілости Марокка. Тим часом новий король, що настав під іменем Гассана II, має широку марку здеклярованого ворога комуністів. Будучи марокканським прем'єром наступник престолу Муляй Гассан не вступав у конфлікт із своїм батьком у закордонній політиці, але мав постійні суперечки з опанованими лівими та комуністичними колами професійними спілками. 32-річний новий король Марокка з високою французькою правничою освітою відзначається буцім-то запальним темпераментом і браком терпеливости, яку мав його батько, і тому західні коментатори не виключають, що у внутрішніх відносинах в Марокко не буде так спокійно, як було за його батька.

В Ізраїлі призначено вже суддів для процесу проти Айхмана

Єрусалим. — Суддя найвищого суду в Ізраїлі Моше Ляндав, головуватиме у тричленному трибуналі, що судитиме Адольфа Айхмана, шефа жидівської секції в централі Гестапа за володіння Гітлера, оскарженого в активній співпраці над убивством коло шістьох мільйонів жидів. Іншими членами того трибуналу будуть Беньямін Галеві, голова окружного суду в Єрусалимі, і Тішак Равеґ з окружного суду в Тель-Авіві. Всі вони три є втікачами з Німеччини й прибули до Ізраїлю (тоді Палестини) в 1933 році, зараз після того, як Гітлер прийшов до влади. Контроверсійною особою в тому трибуналі є суддя Галеві, що проводив на суді проти д-ра Ізраїля Кастнера, який під час останньої світової війни переговорював з отим самим Айхманом на Мадярщині за звільнення тамошніх 100.000 жидів і якому насправді вдалося врятувати тисячі жидів. Все ж, його оскаржили в колябораціі з німцями і суддя Галеві його засудив. Атмосфера насичена пристрастями з того приводу довела до того, що швидко потім д-ра Кастнера вбив на вулиці один жид, що втратив на Мадярщині свою родину. Процес проти Айхмана почнеться 11 квітня ц. р.

Українські лікарі ЗДА і Канади об'єдналися

Торонто, Канада. (д-р Р. С.) — В неділю 26-го лютого в залі УНО в Торонті Канада, відбулися річні Загальні Збори Українського Медичного Товариства в Канаді, яке об'єднує понад 100 лікарів, дентистів і фармацевтів, здебільша в провінції Онтаріо. Збори відкрив уступаючий голова д-р Роман Цурковський, після чого вибрано Президію Зборів, до якої ввійшли: д-р М. Остафійчук — голова і д-р В. Соханівський та мґр. О. Джулинський, — як секретарі. Від Українського Лікарського Товариства в Америці привітали Збори обраний голова д-р Ростислав Сочинський і редактор „Лікарського Вістника" д-р Роман Осінчук. По звітах членів Управи і після доповідей д-рів Р. Осінчука і Р. Сочинського, вив'язалася оживлена дискусія над справою організаційного об'єднання Медичного Товариства в Канаді з Українським Лікарським Товариством в Америці. Майже абсолютною більшістю (один був „проти", і 3 голоси здержалися) рішено об'єднати ці Товариства в одну організацію під умовою, що на найближчому з'їзді делеґатів УЛТА, який відбудеться 27-го травня ц. р. в Ню Йорку, названі Товариства змінять свою назву на *Українське Лікарське Товариство в Північній Америці*. До Нової Управи Канадійського Товариства ввійшли: д-р М. Остафійчук — голова; як члени: мґр. Т. Кахникевич і д-ри М. Недільський, Ф. Мельник і П. Підкович. До Контрольної Комісії вибрані: д-ри О Скляр, Р. Цурковський і Дарія Березовська.

ЗДА запропонували Москві відновлення конференції про летунський рух

Вашингтон. — Американський уряд запропонував совєтському, щоб відновити розмови про встановлення між ЗДА й СССР постійної безпосередньої летунської комунікації. Про цю справу була мова між през. Айзенгавером та Хрущовим під час перебування Хрущова в ЗДА в 1959 році і наради в цій справі мали розпочатись літом минулого року. Але зірвання Хрущовим Паризької конференції „на вершинах" і погіршення совєтсько-американських відносин довело до відсунення тієї конференції на непередбачений час. Уряд ЗДА уповноважив був вже в 1959 році лінію „Пан-Амерікен Ейрвейс" до переговорів із „Аерофлотом". Хоч ця справа не має нічого спільного з різними великими проблемами, що становлять предмет конфлікту між Вашингтоном і Москвою, проте американські керівні кола думають, що — може — переговори в справі безпосередньої летунської комунікації між Москвою і Ню Йорком „відтяжать" дещо напружену міжнародну атмосферу. Совєти покищо не відповіли на американську пропозицію.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** 25-го лютого був на прийнятті, яке влаштувало в його честь Товариство Пресових Кореспондентів при Білому Домі. Журналісти подарували Президентові 2 срібні ліхтарі, щоб він легше міг дійти до того „нового фронту", який він оголосив як ціль своєї програми. Подібні ліхтарі висіли в одній із бостонських церков в 1775-му році і повідомляли американських колоністів про те, що зближалися англійські війська. На цьому прийнятті були також члени Президентового кабінету.

● **Американське Лікарське Товариство** передбачає, що американці в 21-му віці можуть так довго жити, як довго живудь люди в одній гімаляйській місцевості Гунца, де вони доживають до 120 і 140 років.

● **Голова** Республіканського Крайового Комітету сенатор із Кентоки Трустон Б. Мортон шукає наступника на своє становище, який був би прийнятний для трьох можливих республіканських кандидатів на президента в 1964-му році: Ричарда М. Ніксона, губернатора Ню Йорку Нелсона Рокефеллера і сенатора Беррі Голдвотера з Арізони. Між кандидатами на голову Республіканського Комітету називають голову стейтового республіканського Комітету в Огайо Рея Блісса і конґресмена з Ню Йорку — Вілліяма Е. Міллера.

● **Під час минулорічного перепису** населення переписувачі знайшли аж чотири „місцевості духів", в яких не було ані однієї живої душі. Ці місцевості, — це: Торіно в Іллиной, Пікок в Тексасі, Юрока і Офікс в Колорадо. Ці місцевості опустіли, бо в деяких з них припинили працю в тартаках або позакривали копальні.

● **В Лічфілді** в Коннектикаті римокатолицький єпископ негритянського походження Р. Оґустін висвятив трьох білих семинаристів на священиків. Цього єпископа вигнав із Республіки Гаїті тамошній президент, і він живе тепер у ЗДА. Це перший випадок у ЗДА, що чорний єпископ висвячував білих священиків. В 1953 негритянський єпископ Баверс висвячував двох негритянських семинаристів на священиків.

У СВІТІ

● **Уряд Камбоджі,** південноазійської малої державки, що сусідує з Ляосом, у відповідь на заклик ляоського короля, щоб Камбоджа, Маляйська Федерація і Бірма створили для Ляосу контрольну комісію, заявив, що він вважає за передумову що вона вважає за передумову правильного діяння такої комісії — згоду однаково прозахідніх, як прокомуністичних військ на терені Ляосу допустити ту комісію на їх терен. Тому, що Москва є проти того проєкту, то й створення такої комісії не має практичних виглядів.

● **Совєтська преса** повідомила, що совєтські, чехо-словацькі й польські „журналісти" вертаються до Конґа. Це значило б, що вертаються туди большевицькі аґітатори й аґенти, викинені відтілля військовим конґолійським урядом у вересні минулого року.

● **Ватиканська пресова аґенція** називає Анісета Кашамуру, колишнього співробітника Люмумби, що був короткий час диктаторським прем'єром провінції Ківу, що це він започаткував кампанію ненависти проти католицьких духовників, місіонарів і медсестер і повів проти них масове переслідування. Швидко потім сам Кашамуру попав в неласку в наступника Люмумби Антуана Ґізенґи і ледви втік після арештування його, але мабуть, тепер далі урядує.

● **Президент Тунісії Габіб Бурґіба** і президент Індонезії Сукарно дістали запрошення від президента Кеннеді відвідати його. Один з них прибуде до Вашинґтону, мабуть, літом, другий осінню ц. р. През. Кеннеді заявив туніському амбасадорові Монґі Слімові, коли він відходив з свого становища і прощався з Президентом, що він радо ревізитуватиме Бурґібу в Тунісії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Міжнародне військо ОН

Коли первородним гріхом Об'єднаних Націй було признання Совєтському Союзові права „вета" в Раді Безпеки, то найслабшим пунктом у переведенні в діло їхніх постанов був брак екзекутивної сили. Ця сила була тільки моральною, себто в практиці дорівнювала нулеві, коли йшло про протиставлення аґресивному імперіялізмові Москви й Пейпінґу. Виявилося це у цілій низці трагічних міжнародних подій: Об'єднані Нації не були всилі перешкодити комуністичному переворотові в Чехо - Словаччині 25-го лютого 1948 р., — вони були безсильні супроти анектування балтійських країн та насильного скомунізування шістьох середно - східніх европейських країн, були цілком безсильні супроти мадярської трагедії в 1956 році. Те саме стосувалось комуно - китайської аґресії в Тибеті та активно підтримуваної комуністичним Китаєм диверсії у В'єтнамі й інших південно -азійських країнах, де війну проти комуністичних аґресорів мусіли вести чи то Англія (в Маляях), чи Франція (в Індо-Китаї). Тільки в двох випадках Об'єднані Нації здобулися на військову акцію: у вислідi постанови Ради Безпеки ОН з 27-го червня 1950 р. З'єдинені Держави, діючи за мандатом Об'єднаних Націй, виступили збройно проти комуністичної аґресії в Кореї, а 5-го листопада 1956 року ОН уперше створили міжнародний військово - поліційний експедиційний корпус, що мав ґарантувати перемир'я на кордоні Ізраїлю і Єгипту.

Експеримент із міжнародним військом повторено на основі постанови Ради Безпеки з 14-го липня 1960 року, якою вона перебрала на себе місію заведення ладу в новоствореній республіці Конґа. Сьогодні, після сімох місяців, західній світ сушить собі голову над причинами, чому саме, не зважаючи на отримання в свої руки сильного екзекутивного апарату в постаті 20.000-го війська, Об'єднані Нації не встигли завести в Конґо ладу, не зуміли перешкодити хвилі політичних убивства конґолійців конґолійцями, запевнити безпеку білому населенню та усунути загрозу громадянської війни.

Західні коментатори погоджуються, що були три головні причини тієї невдачі місії Об'єднаних Націй в Конґо: 1) проголошений ними принцип строгої невтральности у відношенні до міжфракційних конґолійських спорів, внаслідок чого військо ОН не втручалось і не втручається до маршів і аґресивних дій військових банд на послугах трьох чи чотирьох суперницьких конґолійських фракцій; 2) нельояльність Москви, яка поза плечима місії ОН повела на терені Конґа акцію, щоб запевнити собі там вирішний вплив, і для цієї акції нав'язала співпрацю з кількома африканськими країнами і 3) притягнення до міжнародного війська в Конґо передусім тих африканських держав, які самі хочуть верховодити в Африці і для того використовують свою приявність в Конґо, ведучи власну партикулярну політику. Деякі з тих помилок стали ясні генеральному секретареві Гаммершилдові. Тому він і переБів на засіданні Ради Безпеки в минулий вівторок 21-го ц. м. постанову про право міжнародного війська в Конґо вживати „в крайньому випадку" сили для встановлювання миру, що є значним відхилом від принципу невтральности. Так само загальновідома стала дволична, підступна й підривна робота Москви. Але Гаммершилд все ще тримається принципу першенства азійсько - африканських військ в Конґо під прапорами ОН і азійсько - африканських діячів на чолових становищах, дармащо експеримент з головою місії ОН Раєшваром Даялем, прокомуністичним індійцем, виявився в Конґо як дуже шкідливий.

Досвід в Конґо доказав, що міжнародне військо під прапорами Об'єднаних Націй може відіграти тільки тоді позитивну ролю, коли воно буде здисципліновано виконувати єдинеправильну політику — підтримування протикомуністичних місцевих сил та закріплення центральної влади, опертої на вільний світ і ворожої комуністично - диктаторським затіям різних люмумб.

Новий совєтський блеф

Комуністична партія СССР матиме нову програму. Згідно з повідомленням „Коммуниста", офіційного органу КПСС, над проєктом цієї зміненої до основ програми працювала кілька років спеціяльна комісія під проводом самого Н. Хрущова. Проєкт нової програми буде переданий на розгляд і апробату XXII З'їзду КПСС, що відбудеться у жовтні 1961 року.

В основу цієї програми, зміненої проти дотеперішньої, яка базується на принципах, встановлених Леніним у 1919 році, покладено цілком нові принципи щодо переходу приватної й колективної власности на „загальнонаціональну об'єднану комуністичну власність" і — засаду „мирної коекзистенції", що є „новим науковим принципом" марксистської теорії.

Всі ці зміни програми компартії СССР зумовлені, — як стверджує редакційна стаття в „Коммунисті", — новою фазою, що її досягнув Совєтський Союз у своєму розвитку. А ця фаза характеризується, мовляв, тим, що СССР вже не перебуває тепер в „капіталістичному оточенні", в якому був донедавна, що він перейшов із стану відсталого сільськогосподарського суспільства на рівень високорозвиненої під оглядом технологічним та науковим держави і що в змаганні з капіталістичним світом перевага тепер по боці комуністичного світу.

Ліквідуючи „залишки" приватної власности і перетворюючи колективну власність на „публічну", нова програма обіцяє населенню більший його вплив на громадські справи, зокрема на керування індустрією. Мала б бути встановлена також більша „демократія" в рямцях партії. В загальному нова програма визначає новий вирішний етап в переході до „безклясового комуністичного суспільства".

Усі ці ствердження „Коммуниста" про те, чим має бути нова приготовлена Хрущовим партійна програма, звичайно дуже далекі від її реалізації. Дотеперішню програму КПСС прославляли досі совєтські пропаґандисти й аґентурники як „найостаточнішу в світі", а тепер виявляється, що вона вже є відсталою і її треба змінювати. А найважливіше це те, що вона, як і попередня, залишиться програмою найбільшого та найганебнішого в історії соціяльного визиску і національного поневолення.

Введення в нову програму принципу „мирної коекзистенції" з капіталістичним світом замість дотеперішньої ленінської теорії всесвітньої соціялістичної революції є звичайним пропаґандивним трюком, достосованим до сучасних обставин в світі і в самому СССР. Тому введення цього принципу в проєкт нової програми КПСС треба трактувати як черговий большевицький блеф, спрямований на дезорієнтацію світової опінії і на підкреслення нібито мирних цілей совєтської політики. Якщо б навіть і справді якась постанова про „мирну коекзистенцію" була включена у проєкт нової програми, то це було б намаганням санкціонувати партійними постановами справжні цілі цієї „мирної коекзистенції", яку в декларації вісімдесят й однієї компартії визначено, як форму „клясової боротьби між соціялізмом і капіталізмом", значить, провокованих чи ведених комуністами — „справедливих", „священних" і „визвольних воєн".

ДОБРОБУТ ЗОБОВ'ЯЗУЄ

Мюнхен. — Президент Кеннеді в своїй першій промові перед Конґресом зазначив, що кожна індустріялізована держава має призначати в своєму бюджеті спеціяльну суму на допомогу недорозвиненим країнам. Президент не мусів вияснювати народові ЗДА, чому так має бути, бо Америка вже давно видає великі суми на цю справу. Поки бюджет ЗДА був у рівновазі, вашинґтонський уряд не натискав на союзні індустріяльні держави, щоб вони взяли ширшу участь в цій акції. Але тепер — це пекуча проблема для всього світу.

В першу чергу розраховує американський уряд на Західню Німеччину, що з допомогою ЗДА відбудувала своє господарство і грає визначну ролю в світі, як продуцент і як власник грошових резервів. На пропозицію Америки уряд Аденауера дав відповідь, яка не задовольняє президента Кеннеді. Німецький уряд пропонує заплатити відразу чотири мільярди марок (коло 1 мільярда долярів), як зворот сум, позичених від американського уряду після 1945 року, і ще хоче включити в цю суму вартість німецької власности сконфіскованої в Америці під час другої світової війни. Про систематичну, розплановану на довгі роки, безпроцентову допомогу недорозвиненим країнам уряд Аденауера не сказав рішучого слова. Це викликало критику в Америці і в самій Німеччині, в пресі і в публічних промовах.

Критики політики уряду Аденауера роблять йому закид, що він не хоче зрозуміти ваги господарської допомоги недорозвиненим країнам Азії і Африки. Бо ясно: якщо їм не допоможе демократичний світ, то вони звернуться до Москви. Так сталося з Єгиптом, якому уряд Айзенгавера відмовив допомоги на будову Асвуанської греблі, і в той момент цю помилку використав Хрущов, зробивши цим велику рекляму Москві. Звичайно уряд Аденауера може твердити, що Західня Німеччина мусіла прийняти коло 10 мільйонів людей, вигнаних із східніх територій Німеччини, і що рівень життя в Федеральній Республіці нижчий від американського. Але не є таємницею, що уряд Аденауера дає значні податкові полегші для магнатів капіталу: великі індустріяльні підприємства в Західній Німечині платять пропорційно куди менші податки, ніж великі підприємства в Америці або в Англії. Тому критики фінансової політики уряду Аденауера заявляють, що збільшенням податків на „капітанів індустрії" можна з успіхом задовольнити домагання Америки щодо успішної допомоги недорозвиненим країнам.

Міністер закордонних справ Західньої Німеччини Г. фон Брентано відвідав ЗДА та відбув розмови в фінансових справах. Очевидно, в результаті цих преговорів німецький уряд мусітиме ширше „розв'язати калитку". Бо упертість Бонну в такій важливій справі може стати недобрим прикладом для інших, менше забезпечених держав, які заявлять, що Америка й надалі має давати допомогу цілому світові, навіть з риском зруйнувати свої фінанси.

Коли я дивився недавно на карнавальні процесії в Мюнхені, на веселі юрби людей, що танцювали на вулицях і площах міста, то думалося мені, що тими грубими грішми, які витрачають вони на забави, можна було значною мірою допомогти господарству недорозвинених країн і врятувати людей від голоду. „Німеччино, пробудися!" — це був клич Гітлера, що „збудив" німецький нарід до безглуздної імперіялістичної війни. Тепер настав час, щоб Західня Німеччина, яка живе в добробуті, прокинулася до праці для піднесення економічного і культурного рівня недорозвинених країн.

П. А.

Американське фармерство щораз більше механізується

Вашинґтон. — Останній урядовий звіт показує, що американське фармерство щораз більше механізується і звільняє з праці людську та тваринну робітну силу. 30 років тому в фармерстві було 25 мільйонів коней, а тепер залишилось тільки 3 мільйони. В 1960-му році в фармерстві було затруднених 7,118,000 осіб, а 35 років тому фармерство затруднювало два рази стільки робітних сил. Впродовж останньої декади число робітних сил на фармах зменшилося на 30 відсотків. Коли механізація фарм відбуватиметься в дотеперішньому темпі, то в 1970-му році на фармерських працях залишиться тільки 4 мільйони працюючих, або й менше. Застосування машин збільшує фармерську продукцію, і так воно буде і в майбутньому. Тепер 80 відсотків фарм користується тракторами, а 10 років тому таких фарм було 63 відсотки, а 20 років тому тільки 15 відсотків. Тепер на фармах є 5,135,000 тракторів, а 20 років тому було 1,500,000; 30 років тому — 900,000. Механізація фарм спричиняє те, що збільшуються фарми. Перепис населення з 1960-го року виявив, що в 1959 році пересічно фарми мали по 302.4 акри; в 1954 році — 242.2 акри; в 1940 — 174 акри; в 1920 — 148 акрів, а в 1980 — 133.7 акра.

Радіова Корпорація Америки відкриває дослідний центер комунікаційних сателітів

Ню Йорк. — Віце-президент і головний керівник астроелектронічного відділу при Радіовій Корпорації Америки Бартон Крайзер повідомив, що ним очолювана корпорація в цьому році відкриває найбільше заавансований дослідний центер комунікаційних сателітів в Принстоні, Н. Дж. В цьому центрі можна буде переводити різнородні досліди з запляновани ракетами і сателітами, і то в таких самих умовах, які є в космічних просторах. Найважнішою частиною цієї інсталяції — центру буде 8-ми поверхова будова, в якій буде велика заля, і в ній літатимуть сателіти в такій порожнечі, яка є кілька сот миль понад Землею. Температура в цій залі буде виносити від 100 ступнів нижче зера до 250 ступнів вище зера.

ХРУЩОВ, КУКУРУДЗА І КОРОВА

Виганьбивши на січневому пленумі центрального комітету компартії всіх партійних і совєтських лідерів поодиноких республік за невдачі в сільському господарстві, Хрущов заповів, що в скорому часі він відвідає поодинокі республіки, щоб обговорити ті проблеми на місці.

За не цілих два тижні після того він вже був у Києві, де в днях від 26 до 28 січня ц. р. відбувся пленум центрального комітету компартії України. Там Хрущов знову ганьбив партійних і совєтських лідерів України (тої частини його промови не оприлюднено) і „давав вказівки".

Образ трохи змінився в порівнянні з тим, що було у Москві, де Подгорний мусів тихенько слухати і потакувати. На пленумі в Києві у своїй доповіді Подгорний відбивався, ганьблячи свої „нижчі чини", перекидаючи на них вину за невдачі у сільському господарстві.

Витягнув він у своїй доповіді багато справ, що кидають яскраве світло на всю ту деморалізацію людей, яку спричиняє совєтський лад.

Після доповідей і промов пленум у Києві виніс відповідну постанову і переслав привіти президії та Центральному Комітетові всесоюзної компартії і звернення до сільськогосподарських працівників та всіх трудящих республіки.

Докладні студії всіх цих документів вимагали б написання цілого ряду статтей, але ми затримаємося тільки на деяких проблемах.

Хрущов у своїй промові ствердив, що Україна зменшила у 1960 р. продаж м'яса і молока державі, а також виробила й продала державі менше зерна, ніж у попередніх роках. Гостро критикував він Україну за безвідповідальне ставлення до вирощування кукурудзи: з загальної площі 10.5 мільйона гектарів під кукурудзою зібрано кукурудзу на зерно тільки з 3.307,000 гектарів, з 3.234.000 гектарів зібрано кукурудзу на силос у т. зв. молочно - восковій стиглості, а з 4.245.000 гектарів скошено кукурудзу на зелений корм до утворення качанів. Факт, що 40% площі під кукурудзою скошено на зелений корм, назвав Хрущов злочином.

І Подгорний і всі учасники пленуму, хоч знали добре, що Хрущов у тій справі зовсім не має рації, мовчали або потакували йому.

Справа в тому, що внаслідок катастрофічних кліматичних умов в Україні у 1960 р. озимі на великих площах вимерзли і навесну треба було їх пересівати (в Одеській області пересіяно близько мільйона гектарів). Пересівали її кукурудзою. Але кукурудза вимагає обробітку, а для обробітку потрібні машини. І тому, що в Україні таких машин не було (і немає) вдосталь, а площу під кукурудзою розширено до 10.5 мільйона гектарів, належно культивувати її не було фізичної спроможности, тимбільше, що багато машин і механізаторів вислано було на цілинні землі у посівній кампанії.

Не одержавши належного обробітку, кукурудза, головно на пересіяних площах, вийшла така, що її можна було тільки скосити на зелений корм або на сильос.

Якби всю кукурудзу залишити на полі до часу, коли вона прийшла б до стану молочно - воскової стиглости, то не було б ні людських ні технічних засобів щоб зібрати її з такої площі, і вона в більшості пропала б на полі.

Скошуючи кукурудзу на зелений корм, врятували її принайменше у такому вигляді і при тому розклали її збирання на довший період.

Але була ще одна причина задля якої це зроблено. Посушливе літо в Україні витворило надзвичайно скрутне становище з кормами. Якби не кукурудзяний зелений корм, тварини мусіли б у великій кількості вигинути з голоду. Завдяки тому зеленому кормові вони врятувалися, а через це врятовано й надої молока від катастрофального зниження.

Ось такі дійсні причини, чому скошено на зелений корм ті 4.2 мільйона гектарів кукурудзи в Україні, і про них добре знає Хрущов, але йому треба рятувати свою авантюрницьку політику в сільському господарстві і тому він шукав винних всюди, тільки не в собі самому.

Авантюрницька політика Хрущова в сільському господарстві полягає в тому, що він, знаючи, якою рисковною є справа з цілинними землями, переставив сільське господарство в Україні головно на тваринництво та технічні культури і у зв'язку з цим зменшив посівні площі під зерновими (не кукурудзою), рахуючи на те, що зменшення виробництва зерна в Україні покриє продукція зерна на цілинних землях.

Тому посіви кукурудзи поширено в Україні до 8 (а внаслідок вимерзання озимих навіть до 10.5) мільйонів гектарів, що становить одну третину всієї посівної площі України (34 мільйони гектарів) і половину площі під зерновими.

Результати 1960 року показали, яким небезпечним є таке експериментування із зменшуванням площі зернових, але Хрущов не змінив своєї політики і на пленумі рекомендував далі поширювати в Україні посівні площі під такими технічними культурами як соняшник, цукровий буряк, люпин, олійні культури і т. п.

Це поширення відбуватиметься, очевидно, за рахунок скорочення площі під зерновими.

Цікавий, одначе, ще один факт.

Хоч Хрущов присвячує особливу увагу кукурудзі, підкреслюючи її виключне значення для збільшення виробництва зерна, в його доповіді, як і в рішеннях пленуму, не зазначено, що площу під кукурудзою треба розширювати або що треба залишатися при площі 10.5 мільйона гектарів, як це було у 1960 р. Навіть ніде не сказано ясно, що площу цю треба у 1961 р. змешити. Сказано тільки про збільшення врожайности кукурудзи.

Власне у цьому замовчуванні і криється признання Хрущова, що він не мав рації, закидаючи Україні зменшення виробництва зерна; що його обвинувачення у розкраданні кукурудзи населенням є тільки димовою заслоною, щоб закрити свої власні помилки.

Не підлягає сумніву, що 10.5 мільйона гектарів кукурудзи Україна належно обробити й зібрати не могла, бо не має для цього відповідної кількости машин і людського матеріялу; що переставлювання України головним чином на тваринницьку продукцію криє в собі велику небезпеку для всього господарства Совєтського Союзу на випадок, коли пляни „освоєння" цілинних земель збанкрутують і практично говорячи скошення в Україні у 1960 р. 4.5 мільйона гектарів кукурудзи на зелений корм урятувало тваринництво України від катастрофи і забезпечило виконання плянів продажу м'яса державі при тільки невеликому недовиконанні пляну продажу молока.

Але на пленумі ніхто не відважився прямо сказати про це Хрущову.

абн.

Олег Лисяк

Ще один Ню Йорк

Коли ви мандруєте по місті навіть такому великому, як Ню Йорк, вже дев'ятий чи навіть десятий рік з черги — ви можете вже сказати, що це місто знаєте. Правда, кожен знає також, що Ню Йорк має скількись-там різних облич, що це місто, на яке кожен дивиться з „іншого боку", що, коли брати число населення, то хоч Ню Йорк утратив уже корону першости в користь Токіо і Лондону — все таки він залишився першою метрополією світу. Але, після десяти років, навіть найбільшу метрополію можна вже таки пізнати.

Може кожне інше місто — але не Ню Йорк. Це місто прибирає щохвилини інше обличчя, його маски міняються раз-у-раз, його ритм щораз інший, і хіба найкраще схарактеризував це місто Б. Нютон у поемі, написаній ще в 1906 році: „Твоє ім'я — божевілля!"

Коли вийти у звичайний день, скажім, в ту частину Ню Йорку, що розташована між 30-ою і 40-ою вулицями та Сьомою і Восьмою Евнями — у якійнебудь порі дня чи ночі — там, дійсно, Ню Йорк виправдує цю опінію поета.

... Якраз маємо ранок, година — між восьмою і дев'ятою, середина тижня, точніше — середа. З тунелів підземок висипаються раз-у-раз сотні людей, із „Пенсилвенія Стейшен" щохвилини випливає чергова хвиля тих, що поспішають до праці: „екзекутивні" урядовці компаній і продавці - „сейлсмени" із своїми пласкими шкіряними валізочками, молодці з коротко обстриженими чупринами, у модних плащах; дівчата з фантастичними фризурами і з повіками, намальованими всіма можливими пастелевими барвами, веселі мурини в тирольських капелюшках, балакучі порторіканці, ввічливо усміхнені китайці — все це спішить, бо ж зараз почнеться найважливіший період життя нюйоркчанина — „від девятої до п'ятої". А з рогів вулиць поглядають на це кріпкотілі „капи" - поліцаї у дворядових темноблакитних пальтах з довгими палицями в руках.

Багато людей, що спішать 31-ою вулицею, недалеко Сьомої Евню скручує вбік і зникає у брамі. Це брама костелу Францісканів. Куди ж поспішають всі ці прохожі, з яких частина виходить по сходах вгору, а частина сходить униз? Ходімо за ними. Це ж „Еш Венсдей" — середа, коли (за латинським обрядом) починається піст — тож загляньмо до костелу францісканських монахів, розташованого в сусідстві з театрами, нічними кабаретами, великими готелями, залізничими станціями — в дільниці, де люди живуть зовсім іншим життям, ніж монахи - францісканн.

Треба зійти лише кілька ступнів униз чи вийти кілька ступнів вгору — в горішню чи долішню церковну наву, щоб раптом сталося щось дивне: Ню Йорк „божевілля" кудись зникає. Ті самі „екзекутивні" з пласкими валізочками, що вічно поспішають, клячать тепер терпеливо коло сповідальниць, чекаючи на свою чергу; ті самі молоді люди з короткими чупринами типу „флет - тап" чи „крукат", які на вулиці виглядають на все, що хочете, тільки не на побожних юнаків, — витягають з кишень модних плащів вервиці і пересувають у внутрішньому зосередженні вервичні кульки; балакучі порторіканці мовчки похиляють свої голови перед вівтарем; мурини позцімали свої тирольські капелюшки з імітаціями ґемзових хвостів; дівчата з мальованими повіками прикривають свої фантастичні фризури шовковими хустками, і ви бачите, що це ніякі Мерлін Монро, але звичайні дівчата, от такі, як дочка вашого сусіда... Усі ці люди визбулися гарячкового поспіху, напруження, визиваючої постави, робленої брутальности, професійної твердости і стали, хоч на короткий час, людьми, що прийшли у

(Закінчення на стор. 4-ій)

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК (ВУАН)

ШЕВЧЕНКО

Річник 8/9

(5)

Володимир Дорошенко

ЗБІРНИКИ НАУКОВИХ ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ КОНФЕРЕНЦІЙ 1956 і 1957 рр.

Київ, Вид-во Академії Наук УРСР, ст. 278 і 2 ненум.

Особливо цінними працями, наруквоаними в цьому Збірнику, є праці, присвячені вивченню проблем поетичної майстерности Шевченка. Стаття **Т. І. Комаринця** „До проблем ролі народньої творчости в історичній поезії Шевченка" дає аналізу впливу українських народніх дум на творчість Шевченка. Народні думи, пише Комаринець, „визначили особливості художньої форми та композиції історичних поем Шевченка і значною мірою вплинули на спосіб змалювання художніх образів та створення узагальнених картин героїчної боротьби українського народу проти іноземних загарбників".

Л. Ф. Стеценко в своїй праці „Із спостережень над римою в ранній творчості Шевченка" дає цікаву аналізу римування в ранніх творах Шевченка. **В. І. Крекотень** у статті „Сатирична типізація в поемі Шевченка „Сон" докладно аналізує мистецькі засоби, якими Шевченко користується в творі „Сон". Не зважаючи на деякі тенденційні твердження, праця Крекотня відзначається своїм науковим підходом до теми.

Аналізу мовних засобів створення сатиричного образу подає також **Ю. О. Івакін** у своїй праці „Із спостережень над сатирою поеми „Єретик". Проблемі використання шевченківських прийомів сатиричної типізації в творчості Ів. Франка присвячена стаття **І. І. Пільгука** „Шевченківські традиції в сатирі Франка".

Дві статті присвячено проблемам вивчення біографії Шевченка. **З. М. Кузьміна** в статті „Шевченко і Андрузький" подає характеристику життя і літературної діяльности (досі зовсім невідомої ширшому колу) „братчика" Г. Л. Андрузького. В додатку до статті подано 9 віршів, одно оповідання і одну п'єсу Г. Андрузького. **О. Г. Левенфіш** у статті „М. О. Мікешін і Шевченко" з'ясовує ставлення Мікешіна до Шевченка. Тут же подано цікавий матеріял про історію спорудження пам'ятника Б. Хмельницькому в Києві та про намір Мікешіна увічнити пам'ять Шевченка.

Про ставлення деяких російських діячів до Шевченка є ще три статті. В статті **Ф. Я. Прийми** „Шевченко і вільна російська преса" подано цікавий матеріял про еміґранта Івана Головіна, про його зацікавлення Україною та про видання в Ляйпціґу книжки „Новые стихотворения Пушкина і Шевченки". (1859 р.). Бібліографа видань Шевченкових творів зацікавить подана автором відомість, що поміщені в ляйпціґському виданні 1859 р. „Новые стихотворения Пушкина і Шевченки" Шевченкові поезії вийшли й окремою книжкою під друкованим кирилицею наголовком: Шевченко. Поезії. Липськ 1859, примірник якої зберігається у відділі рукописів Інституту Літератури АН УРСР. На жаль, Прийма не подав докладного опису цього надзвичайно рідкого видання.

О. Р. Мазуркевич у статті „Шевченко в оцінці російського революціонера 60 рр. І. Г. Прижова" теж дає досить цікавий матеріял про прихильника українського народу І. Г. Прижова, автора праць про Україну, українську літературу, Шевченка, а також автора проклямації „Лист до Громади", в якій Прижов звертався до українського народу такими словами: „Ми щиро віруємо, що як у давні годи простий люд український на своїх плечах виносив судьбу свого краю, так і тепер він поборе цю діявольську силу, що на нього наступає. Так вставай же, велика народня воле, як зерно, схований в добрій землі, бо прийшов уже час рятувати Україну. Не йміте віри панам ні московським ні ляцьким: лучче своє латане, ніж чуже хватане". Царський уряд засудив Прижова на 12 років каторжної праці.

А. В. Недзвідський в статті „Російська марксистська критика дожовтневого часу про Шевченка" дає короткий огляд висловлювань Плеханова, Луначарського і Горького про Шевченка. Недзвідський мав сміливість протиставити дану цими критиками дуже високу оцінку творчости Шевченка поглядам Бєлінського. Недзвідський уважає погляд Бєлінського на поему „Гайдамаки" помилковим і далі пише: „Нема потреби замовчувати чи причісувати помилку Бєлінського, як це робить, на жаль, ще багато літературознавців" (223).

Три статті в Збірнику стосуються впливу Шевченка на українських письменників: **К. В. Корчаченко** — Шевченко і Грабовський; **Т. К. Чарна** — Коцюбинський і Шевченко; **О. Є. Засенко** — Марко Черемшина про Шевченка. Ці статті містять деякий цікавий фактичний матеріял, але їх знецінює пропаґандивний стиль, шабльонова фразеологія, і утерті випади проти „українського буржуазного націоналізму".

Збірник закінчується цікавою статтею **В. В. Мартинова** „Шевченко в перекладах Франка на німецьку мову".

НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА — ЗАСІБ ПЕРЕВИХОВАННЯ

Святкування національних річниць — це не тільки засіб передавання національної традиції, плекання національних ідеалів, перегляд мистецьких сил і творчости, це також нагода для перевірки національної зрілости даної громади, її ідейної підготови до державного життя. У наших обставинах святкування наприклад дат 22 січня може і повинно бути виявом найбільш потрібної тепер нам чесноти — ТОЛЕРАНЦІЇ. Здорова толеранція — це основа внутрішнього миру, взаємного пошанування і довір'я., без яких неможливою стає розумна й здорова визвольна політика. Без духа талеранції неможливо також здійснити української виховної системи, тобто перевести у житті наших спільнот в окремих країнах поселення однієї виховної програми, сконцентрування всіх наших виховних засобів та узгіднення напрямних.

Як відомо наші науковці почином учительських організацій Канади та ЗДА працюють над виготовленням такої виховної системи вже два роки. Діє окрема комісія, відбулися три педагогічні конференції у Торонті; заплановані дальші акції для остаточного деоретичного оформлення цієї системи. Одночасно слід підготовляти ґрунт для переведення її у житті окремих громад. Справжнє відзначування національних свят може у великій мірі пособляти плеканню внутрішнього миру і довір'я та духа спільноти.

Треба нам визбуватися формалістики у відбуванні святкувань для звіту, треба переводити наші національні святкування не під кутом нагод для популяризування кандидатів у передвиборчих акціях, але під кутом їх виховного впливу на громадянство. Погляньмо, скільки у нашому житті явищ взаємного випоминання хиб, скільки енергії, гроша, часу витрачаємо ми на спори, на дрібні, не варті згадки, непорозуміння, скільки доброї ініціятиви у нашому загальному громадському житті пропадає намарне дільки тому, що всі ми поділені многократно „ґеттами", заабсорбовані їх вузькими інтересами, не знаходимо ні зрозуміння, ні сили здійснювання у житті загально-українських акцій. Як мало у нас духа толеранції і як тяжко без неї перейти попри дрібні непорозуміння до конструктивної політики.

Потреба толеранції — це не тільки вимога дня і сучасного положення нашого народу, але є це боротьба з нашими великим національним ворогом, нашим вибуялим індивідуалізмом, що його мусимо визбуватися. Та не дільки з національного аспекту важливою є толеранція для української людини. Толеранція це передусім здорова, глибока релігійність. Нема релігійности без зрозуміння для ближнього. А зрозуміння для людини веде до зрозуміння для кожної живої істоти, для цілої природи. Розуміючи красу природи, бачимо світ не як хаос, але як згармонізований вічний лад, в якому Бог є не суворим суддею, а найкращим батьком. З цього відношення до Бога наша віра з абстрактної, сухої, вузько-конфесійної стає живим джерелом сили, що заставляє оминати дрібні щоденні конфесійні розходження як несуттєві й шкідливі для нашої душі і для добра нашого народу.

Глибоко розуміючи й переживаючи ідейний зміст наших свят, ми, прагнемо єдности не тільки декляративної, але й такої, що сперта на законах християнської моралі й етики. Внутрішній мир поміж нашими віровизнаннями й угрупованнями запанує тільки тоді, коли виплекаємо до себе довір'я. Але шлях до довір'я не легкий і не короткий. І хтось мусить перший ступити на нього послідовно із вірою. І щойно тоді почнемо виходити з блудного кола національних лих, якщо хоч одне мале середовище плекатиме засаду толеранції й християнської моралі.

Тож проведімо у наших згуртуваннях якнайбільше акцій для скріплення і поглиблення ідейної одности нашого членства, зв'язку їх з Україною, її минулим і сучасним, поведімо акції, що були б доказом зрозуміння й усвідомлення ідеї служби Україні, подбаймо про краще розуміння державницьких ідеалів серед нашої молоді й дітвори, про їх якнайкраще ознайомлення з проблемами життя української спільноти в країнах нового поселення і на рідних землях. Це вплине на атмосферу громадського життя, послабить ворожнечу і підготує нас духово до святкувань цих великих річниць не тільки формальною участю у концерті, але й духово, щоб слухаючи мистецького виконання точок програми, могли ми відчути і тугу і скріпить почуття відповідальности, національної гордости і певности, що не розплинемось у чужому морі, не знидіємо, а підемо далі з вірою у нове і непроминальне.

Пресова референтка УОПК
Т. Горохович

● **Представник департаменту** скарбу стверджує, що в 1-му місяці уряду президента Кеннеді відплило за кордон золота вартости $115 мільйонів, а в в місяці перед приходом Кеннеді до Білого Дому — вартости 457 мільйонів долярів. Ще в давнішому місяці — вартости — 334 мільйонів долярів. В економічних колах твердять, що зменшення відпливу золота за урядування Кеннеді збільшило авторитет нового Президента, який своїми заявами спричинив те, що ціни на золото на біржі в Лондоні зменшилися, і спекулянти припинили скуповування.

З ВИХОВНОЇ ТЕМАТИКИ

Багато додатніх успіхів у своїй виховній праці матимуть виховник, батько, мати тоді, коли будуть звертати увагу на присмний почуттєвий стан дитини і будуть цей час відповідно розвивати. Бо почуття не тільки впливають на досвід і поведінку дитини, але вони бувають також перешкодою в розвитку дитини. Нерівність почуттєвих процесів, глибокі емоціональні переживання, можуть порушити правильність фізичного розвитку дитини, можуть спричинити занедбання у шкільній праці дитини (недостатнє скупчення уваги тощо), викликають труднощі в читанні та ін. Такі присмні почуття, як радість, любов, цікавість дуже допомагають у розвиткові дитини. Спосіб, в який дитина пристосовується до життя, у великій мірі залежить від її емоціональних переживань в діточому періоді.

Найбільше шкодить дитині недостача почуття любови; досліди психологів виявили, що малі діти - сироти, виховані по сиротинцях, саме через недостачу переживання батьківської любови спізнювались у фізичному розвиткові, зокрема в розвитку мови; недостача цієї любови мала поважний вплив і на розвиток їхньої особовости. Діти, до яких не виявляється любови, можуть думати й про самогубство; самогубство у дитячому віці має імпульсивний характер і спричинюється бажанням „покарати" батьків чи інших осіб за те, що вони не виявили любови супроти самогубця; деколи самогубство спричинює почуття вини й бажання покарати себе самого.

Дбайливий виховник дбає також і про те, щоб постійно створювати в дитині такі побуди, які викликали б цікавість. Це має особливе значення в періоді „питань", тобто у віці коло трьох і вище років. Це вік, коли дитина шукає розв'язки для всіх своїх „проблем", коли хоче все знати, на все хоче мати відповідь. Тож не дивуйтеся, що дитина питається: „Чому світить сонце вдень, а не вночі?" „Що робить дощ, коли він не впаде на землю?" — Чому вода мокра, а вогонь гарячий?" — „Як високо до неба?" — і т. п. Дитина питається не тому, що хоче вам докучати, питаючись, вона хоче чогось навчитися. На всі питання треба дитині давати прості й виразні відповіді; великою хибою є відповідь: „Що за дурне питання" чи „залиш мене в спокою!" — „Не бачиш, що читаю газету?" — „Не маю часу!". Виховник мусить мати для дитини час, мусить заспокоїти її цікавість, дати їй задовільну відповідь на всі питанн. Якщо зараз не може дати задовільної відподі, тоді повинен сказати, що сам мусить когось про те поспитати, чи мусить подивитися до енциклопедії. Цієї обіцянки мусить виховник дотримати, ніколи не вдаючись до фальшивої відповіді. Якщо ж ми справді не маємо часу, щоб зайнятися в даній хвилині дитиною, тоді мусимо запевнити її, що займемося нею пізніше, і цю свою обіцянку мусимо доконче дотримати.

Слабий почуттєвий зв'язок між дитиною і батьками викликає реакцію, яка стає основою для майбутніх забурень особовости. Почуттєво зрівноважені батьки — найважніша остоя дитини. Незрівноважені батьки, які постійно в присутності дітей сваряться, не виявляють одне до одного пошани, поступливости, постійно „не в гуморі" є звичайно причиною різних психічних забурень у своїх дітей. Однак, ніхто з батьків не хоче, щоб життя її дитини було „звихнене".

Же

● **Пані Кеннеді** старається деякі кімнати Білого Дому умеблювати такими меблями, які були там тоді, коли перший президент там замешкав. Білий Дім почали будувати в 1792 р. Першим президентом, який там мешкав, був Джан Адамс, який спровадився до Білого Дому в 1800-му році, коли він не був ще вповні викінченим. Вповні умебльованим був Вулий Дім в 1802 році, коли там замешкав президент Томас Джеферсон. Окрема мистецька комісія під проводом Дейвіда Е. Фінлі, дораджує пані Кеннеді, як привести умеблювання Білого Дому до давнього історичного вигляду.

ПОДЯКА

Українська Медично-Харитативна Служба (колишній Український Червоний Хрест на Чужині) почувається до приємного обов'язку зложити цією дорогою сердечну подяку **УКРАЇНСЬКІЙ АМЕРИКАНСЬКІЙ ДОПОМОГОВІЙ ЖІНОЧІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ім. ОЛЬГИ БАСАРАБ у Ню Йорку** (колишній Самостійний Золотий Хрест) — за черговий щедрий дар із збіркової акції „Діти-Дітям" на святочну допомогу українським дітям у Німеччині у сумі $400.00 (чотириста) та приділення безпосередньо для дітей в Австрії $250.00 (двіста п'ятдесят).

Дякуючи зокрема всім шляхотним Жертводавцям у згаданій збірці, УМХС просить і надалі складати датки на цю вже від років проваджену традиційну збірку.

ГОЛОВНА УПРАВА УМХС
Мюнхен

Підготова до Шевченківських Роковин у Едмонтоні

Восени 1960 року Діловий комітет, зложений з усіх організацій і товариств в Едмонтоні, почав підготовчу працю до відзначення 100-ої річниці смерти великого сина України, Тараса Г. Шевченка.

Величавий концерт-маніфестація відбудеться в найбільшій залі Едмонтону, „Ювілейній Авдиторії", в п'ятницю, 10-го березня, в 8-ій годині вечора.

Збірні хори цілого Едмонтону працюють невпинно вже довший час. Проби хорів відбуваються кожного понеділка й п'ятниці о год. 8 веч. у залі УНО при 98 вулиці і 106 евеню. Д-р П. Маценко, рішенням диригентів усіх хорів Едмонтону, взяв на себе провід збірного мішаного хору. Ніхто не жаліє труду, бо ж тут іде про відзначення сотих роковин Співця Правди, великого Пророка України.

До програми концерту підібрано найкращі мистецькі твори, які ще не були виведені на едмонтонських сценах. Твори такої великої мистецької вартости, як „Заповіт" Б. Лятошинського та кантата „Бють пороги" П. Печеніги-Улицької, правдоподібно, ще не були виведені на сцені в Канаді. Великий мішаний хор співатиме в супроводі симфонічної оркестри. Мішаний, мужеський та діточий хори, симфонічна оркестра, та визначні доповідачі як д-р Кирконнел, професор університету в Ню Бронсвик, і д-р Яр. Славутич, професор Албертійського університету, — це складові точки ювілейної програми.

Така імпреза, небувала ж в Едмонтоні, напевно притягне сотні старших громадян та молоді з-поза Едмонтону, не говорячи вже про сам Едмонтон. Тому дораджуємо набувати квитки вступу заздалегідь в „Українській книгарні" Д. Февбрея при 101 вулиці та книгарні „Арка" І. Романкова при 97 вулиці в Едмонтоні.

Кожний учасник одержить мистецько оформлену програму, в якій будуть поміщені знимки всіх — мішаного, мужеського і молодечого хорів, оркестри, промовців, президії КУК, Ділового Шевченківського комітету, оголошення всіх українських фірм, лікарів, адвокатів, економістів і інших.

Ця 24-сторінкова книжечка програма, надрукована трьома кольорами на найкращому папері, буде дарунком для кожного учасника.

Тому й пригадуємо всім тим, що бажають, щоб їх підприємства були вміщені в цій пам'ятковій програмі, я и наш загально український здобуток в Едмонтоні, нехай самі зголошуються якнайскоріше до Ділового комітету на адресу:

J. KRYVONIS
9325 — 103 "A" Avenue
Edmonton, Alta.

Маніфестація 100-річних роковин смерти Т. Шевченка залишиться в пам'яті старших і молоді, як незабутній спомин на ціле життя.

секретар Ділового Комітету
М. Когут

● **В Західній Німеччині** уряд і керівні політичні кола є демократичні і поборюють антисемітизм, але багато німців є „в свому серці — антисемітами" — до такого висновку дійшла група американських жидівських діячів, яка впродовж довшого часу студіювала в Західній Німеччині тамошні відносини.

Створімо належні умови для праці УВАН !

Серед багатьох достойних українських установ і організацій одне з перших місць належить нашій Українській Вільній Академії Наук з її центром в Ню Йорку. Під проводом славного науковця і політичного борця за кращу долю України, покійного Михайла Олексійовича Ветухова, за попередні 10—15 років УВАН випустила в широкий світ англійською і іншими мовами десятки висококваліфікованих науковних праць з україністики. Ці праці є нашою науковою гордістю і незамінимою візитівкою.

Тепер цю важливу установу очолює професор Колюмбійського університету, автор багатьох наукових праць із україністики і славістики Юрій Володимирович Шевельов. Навколо УВАН гуртується багато наших науковців і патріотів старшого і молодшого віку, що творять неприминальної вартости наукову працю для нашої Батьківщини. Творять ті цінності, що їх найбільше боїться ворог, і тому так лютує, коли чує про них. Творить те, чого не можуть творити наші земляки в поневоленій Україні. Ця праця є нашим атестом зрілости.

Але цій нашій науковій установі ми, українські громадяни, мусимо створити бодай мінімальні умови для праці. Ідею керівництва УВАН — купити пристосований для наукової праці будинок недалеко від культурного центру Ню Йорку, Колюмбійського університету, треба якнайгарячіше привітати і підтримати . Придбання такого будинку є тим незначним мінімумом, що українська громада і свідомі значення такого центру українські громадяни мусять дати нашим науковцям, нашим найбільшим по своїй праці і скромності трудженикам.

Щоб ділом і словом підтримати цей намір УВАН, я вношу свою скромну 50-долярову пожертву на будинок УВАН і звертаюся до своїх товаришів, друзів, земляків і знайомих зробити також посильну пожертву, чи і позичку, на цю важливу ціль.

Хай цей будинок і наука, що в ньому творитиметься, буде достойним пам'ятником Грушевському і всім тим, що загинули на полі української науки від большевицьких рук.

Михайло Воскорійник
Сиракюз, Н. Й.

Т-во Прихильників УНР в Ню Йорку

Управа Товариства Прихильників Української Народної Республіки в Ню Йорку закінчила свою каденцію 31 грудня 1960, й підготовила матеріяли до Загальних Зборів Т-ва, які відбулися 26 лютого 1961.

При цій нагоді маємо честь повідомити наших платників та все українське громадянство міста Ню Йорку й околиць, що збірка на Фонд Державного Центру Українсської Народної Республіки перевищила впівтора рази найбільшу дотеперішню збірку.

Очевидно, коли брати під увагу кількість українців міста Ню Йорку й околиць, то збірка наша не є надзвичайна, але, коли візьмемо під увагу, що цілий ряд організацій занепадає, а деякі навіть самоліквідуються, або існують на папері, — то наш успіх є колосальний.

Цей наш непересічний успіх свідчить про те, що ідея Української Народної Республіки живе й охоплює щораз ширші кола українського громадянства.

Стверджуємо, що до нашого успіху спричинилися передовсім наші платники, які в почутті національного обов'язку та довір'ї до нашої Управи, виявили високу жертвенність. Тому теж на цьому місці висловлюємо їм усім наше староукраїнське, щиросердечне Спасибі!

Одночасно, передаючи наші обов'язки новому складові Управи Т-ва просимо підтримати цей новий склад Управи в його тяжкій і відповідальній праці.

Усі українські підприємства, організації, церковні громади та окремих українських громадян, що ще не є членами нашого Товариства, просимо якнайскорше вписатися та виконати свій національний обов'язок.

Не чекаймо, поки до нас звернеться збірщик!

Пам'ятаймо, що ворог не чекає, а послідовно й уперто винищує наш нарід!

Тільки єдиним фронтом згуртовані навколо нашого Державного Центру Української Народної Ренспубліки, зможемо допомогти нашому народові визволитися з тяжкої неволі.

Управа Товариства

Український Літературно Мистецький Клюб, Ню Йорк, 149 2-га Ав.

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 3-го березня ц. р., під час щотижневого вечора п-ні Олександра Чернова - Животко говоритиме про роман Леоніда Мосендза „Останній пророк". Початок о год. 8-ій веч.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в суботу, 25-го лютого 1961 р., упокоївся в Бозі Наш Найдорожчий
МУЖ, ТАТО і ДІДУНЬО
бл. п. Роман КУЗІВ
відомий власник футряних виробів в Ню Йорку, проживши 72 роки.
Покійний полишив у глибокому смутку: дружину ПАВЛИНУ, 3 доньки, 2 зятів та 4 внуків.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ !

Замість квітів на свіжу могилу Незабутньої Стрийнки
бл. п. СОФІЇ з ПОПОВИЧІВ ОЛЕСНИЦЬКОЇ
25.00 дол. — на НТШ
складають
ІКА і БОГДАН ОЛЕСНИЦЬКІ

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Реситаль молодого піяніста Вірка Балея

Несподівано приїхав з Каліфорнії молодий український піяніст Вірко Балей, який закінчив музичну освіту. Він почав вчитись у проф. Романа Савицького, потім перейшов до американського педагога Ірла Вурґіса і закінчив освіту у Колорадо, у школі „Аспен", де факультетом фортепіянової гри керувала проф. Розіна Левіна.

Український Музичний Інститут у Ню Йорку організував 10-го лютого концерт п. Вірка Балея у залі Літературно-Мистецького Клюбу. Досить велика і різноманітна програма показує, що піяніст має репертуар з творів композиторів різних шкіл, від кляскиків до сучасних.

Перший відділ почався сонатою Моцарта, яка прозвучала досить переконливо, із належною манірою для цього композитора.

Виконання „32-ох варіяцій" Беттовена мені менше подобалося; здається піяніст не знайшов відповідного динамічного балянсу, тому контрасти звучали часом зарідко, були занадто підкреслені, особливо у моментах найбільшої сили („форте").

Досить добре, хоч трохи холодно, прозвучали гарні „Інтермецца" Брамса. Перший відділ закінчився „Румунськимм танком" Бела Бартока.

У другому відділі піяніст зробив зміну: замість скерцо Шопена, він виконав сонату сучасного американського Морріса Руджера. Ця соната, зроблена з певним вмінням та знанням форми і фортепіянової техніки, є трохи одноманітна у своїх трьох частинах і має певну сухість емоцій, як це часто можна абчити у учнів Арнольда Шенберга-голови школи експресіонізму.

Учні взяли від маестра більше зовнішньої маніри ніж глибини змісту. Тут треба щиро сказати, що сам А. Шенберг писав значно ліпше від своїх учнів: Альбана Берка, Айслера та інших.

Чотири власні композиції Вірка Балея свідчать, що молодий автор знаходиться в періоді шукання власної маніри. Перша прелюдія написана в дусі Скрябіна; інші три так само не мають власного стилю, але показують наявність таланту у автора.

Експромт і Полонез Шопена звучать добре, особливо полонез, який є в дусі маніри піяніста, якому більше вдаються п'єси бравурного характеру або німецької школи: Баха, Шуберта, Брамса.

Прелюд Дебюссі „Фоєрверк" вимагає високого вміння здобувати різні тембри з рояля, а також тонкого „туше" і педалізації. На жаль це не вдалося піяністові.

На „біс" п. Вірко Балей виконав варіяції Шуберта та твір Баха. Ці дві речі, мабуть звучали найліпше і мали успіх у публіки, яка тепло вітала молодого, талановитого піяніста.

При належній роботі над собою з п. Вірка Балея може вийти першорядний соліст. Побажаємо йому максимального успіху в його мистецькій роботі.

Проф. Володимир Грудин

Літературні Вечори Конкурсу СФУЖО в Ню Йорку і Филаделфії

Про вислід Першого Літ. Конкурсу СФУЖО ми повідомляли в минулому році. Він закінчився признанням двох рівнорядних нагород по $100 і відзначив сім творів. Темою Конкурсу СФУЖО було сюжетне оповідання або новеля, отже наявність такої кількости творів, гідних відзначення, могла здивувати. Тим більше, що участь письменників чи початківців була обмежена, бо Конкурс був призначений тільки для жінок.

Ініціятором і фундатором Конкурсу стала відома громадсько-політична діячка Дітройту Маруся Бек. Як запрошена гостя й промовець Світового Конгресу Українського Жіноцтва в 1959 р., вона побачила, що громадський шлях української жінки ясно накреслений. Та не так воно з мистецьким її виявом, є багато труднощів на її шляху. Тому висунула пропозицію уфундування такої нагороди, яка заохотила б жінок-письменниць та допомогла б виявитись і початківцям. Управа СФУЖО з радістю на це відгукнулась, зрозумівши шляхетну інтенцію фундаторки. Встановлено Комітет Літ. Нагороди і випрацьовано правильник Літ. Конкурсу в порозумінні з фундаторкою.

Літ. Нагорода СФУЖО уфундована на 5 літ. Перший Літ. Конкурс дав несподіваний вислід — 31 твір жіночого пера. Мист. Жюрі у складі — Галини Журба, Наталя Лівицька-Холодна й д-р Богдан Романенчук мало нелегке завдання. Тим можна й пояснити велике число відзначених, що заслужили на признання. Точний список авторок і їх творів ми подали були у своєму часі. У міжчасі деякі з тих відзначених творів появились уже друком.

Літ. Конкурс СФУЖО відкив знов у пам'яті публіки з нагоди Літ. Вечорів, що йому були присвячені. Відбулись вони у рямцях Літ. Мистецьких Клюбів Ню Йорку й Филаделфії. Культ.. Освітня Комісія СФУЖО зайнялася підготовкою програми і впорядкувала її за певною схемою. Друкованих уже творів не читано й через те число авторок, що їх твори мали бути читані, змаліло до шести.

3-го лютого відбувся цей вечір у Ню Йорку. Його відкрив голова Літ. Мист. Клюбу Сергій Литвиненко. Виконавців вечора і гостей Клюбу привітала голова Комісії п-ні д-р Софія Карпінська.

Промовила п-ні Наталя Лівицька-Холодна, член Мист. Жюрі. Праця з читанням рукописів дала їй вгляд у творчі зусилля української жінки. Треба сказати, що умовини для літературної праці загалу жіноцтва неприґожі. Крім заробітної праці тяжить на ній обов'язок хатньої роботи та турбота про родину. А проте талант пробивається крізь усі труднощі. Правда, можна завважити в них мале дбання про мову, що є власне випливом цих життєвих умовин. Твір, виношений у душі, виливається на папір, але вже не стає снаги докладніше його опрацювати.

Потім ведуча п-ні Наталя Чапленко „впроваджувала" кількома словами кожен літературний твір.

Мистецьке читання на тому вечері перебрала такий мистець нашої сцени, як Олімпія Добровольська із своїм гуртом. Перший уривок із твору Ольги Мак „Лебідка" прочитала Оля Кириленко дуже гарно. Сцена весілля Ольги з князем Ігорем вималювалась пластично в її піднесеному, легким патосом забарвленому слові. Мимоволі постать молодої рецитаторки зв'язувалась в уяві із особою молодої княгині. Слідував уривок другого нагородженого оповідання Галі Лагодинської „Ліс". Виконала це з великою увагою Лідія Крушельницька, наголошуючи вміло тло новелі, німецьку окупацію в Галичині, і наростання конфлікту в ній. Третім твором було оповідання Наталі Савченко „Жертва", уривок із якого прочитала Зоя Салик. Опис провінційного балю з усіми подробицями, а на тому тлі підготову заговору віддала вона пластично. Врешті повітали присутні Олімпію Добровольську в читанні уривку Софії Наумович „Муся". З цього біографічного нарису, що охоплює життя Марії Башкірцевої, рецитаторка віддало майстерно розмови й зустрічі з Бастієн-Лепажем, великим коханням її життя. Другий біографічний нарис „Дві краси" Людмилі Коваленко теж очарував публіку й авторку, що була на залі, оваційно привітали. Цю картину з життя Тараса Шевченка прочитала Лідія Крушельницька з глибоким зрозумінням, увидатнюючи постать Ганни Закревської в ній. Та востаннє завмерла заля, слухаючи ще раз нашого майстра мистецького читання Олімпія Добровольська відчитала в цілості гумореску Ольги Литвин „На мене напали собаки". В її інтерпретації бренів голос малої дівченки, що жаліється цілому світові на лихих, подільських собак, і приводив присутніх до частих вибухів сміху.

На цьому закінчилась програма, що принесла стільки мистецьких вражень. Виконавці й гості гуторили ще при склянці чаю і дивувались різнобарвності талантів, що їх Конкурс згуртував, а Вечір підкреслив.

Доцільним доповненням програми була виставка творів сучасних письменниць, розложених на кількох столах. Її впорядкувала з рамени Культ-Освітньої Комісії СФУЖО п-ні мґр. Ганна Кобринська, яка дала пояснення.

11-го лютого відбувся подібний Вечір у Літ. Мист. Клюбі у Филаделфії. Його відкрив голова Клюбу Володимир Дорошенко, вітаючи дотепним віршом „Творче жіноцтво". Вступне слово мала член Мист. Жюрі Галина Журба. Вона розглянула поодиноко нагороджені й відзначені твори і дала свою оцінку Конкурсові, як позитивному явищу нашого літературного життя. На її думку відзначені твори виказують принциповість і високий мистецький рівень. А й між не-відзначеними є багато цінного.

Провідницею вечора була п-ні Лідія Бурачинська, член Комітету Літ. Нагороди. Вона пояснила значення Конкурсу та пляни Комітету Літер. Нагороди. Присутні довідались, що цьогорічний Конкурс розписаний на повість або оповідання для юнацтва. А потім вона стала „впроваджувати" авторок та їх твори.

Уривок із „Лебідки" Ольги Мак прочитала із зрозумінням Людмила Сердюк. Розмова Ольги з князем Ігорем за весільним столом набрала в її інтерпретації особливої ваги. Діялог М. Башкірцевої з матір'ю із нарису Софії Наумович „Муся" майстерно віддала Марія Степова-Карп'як. Із примхливої панночки виріс мистець і це рецитаторка дуже вміло підкреслила. Постать Ганни Закревської з нарису „Дві краси" Людмили Коваленко передала з темпераментом Людмила Сердюк, а в її інтерпретації вірш Т. Шевченка „Немає гірше, як в неволі" завершив задум авторки. Він же присвячений Ганні й цілому її середовищу. Міркування малої дівчинки з нарису Ольги Литвин „На мене напали собаки" вміло відтворила Марія Степова-Карп'як. Розумування вбогої сільської дитини вона тонко відчула.

Вечір був цікавий, хоч відчитано менше творів та не було виставки. Публіка висловлювала побажання, щоб частіше давати вечори мистецького читання.

Л. Б.

Нова Управа „Чорноморської Січі"

Українське Гімнастичне Товариство „Чорноморська Січ" з Нюарку, за своїм старим звичаєм, передає діловодство новообраній управі після урочистої присяги. З цієї нагоди 15-го січня членство „Чорноморської Січі" зібралося численно, щоб, вислухавши присяги, передати керму Т-вом новій управі на 1961-ий рік. Присутніх привітав голова Т-ва М. Кормило, подякувавши за вибір та довір'я, передав ведення програмою бувшому голові, активному членові Т-ва Мирославові Мельничукові, який попросив найстаршого віком члена Т-ва п. Івана Тарнавського провести молитву. Після молитви присутні засіли до спільної перекуски, яку приготовили членкині п-ні Юлія Лесняк і Гелена Матияш.

До присяги, що її перевів п. Мирослав Мельничук, стали новообрані члени управи та контрольної комісії, голова — М. Корнило, заст. голови М. Матияш, рекордовий секретар — В. Білик, фінансовий секретар — Петро Струк, скарбник — М. Корда. Контрольна Комісія — М. Литвин Іван Стефуришин та Мирослав Мельничук. Після присяги присутні відспівали січовий марш „Гей там на горі Січ іде".

Варто відмітити новий гарний звичай, який введено в Т-ві в останні роки, нагороджувати старших віком, активних та заслужених членів „Почесним членством". В цьому році нагороджено пп. Семена Саса, Теодора Малецького та Дмитра Долю. Почесні золоті грамоти вручив голова Т-ва М. Кормило, висловивши признання та підчеркнув заслуги нагороджених членів, а всі присутні відспівали „Многая літа".

Товстмайстер п. Мельничук уділяв слова всім членам управи та контрольної комісії. Голова М. Кормило заявив, що управа доложить усіх старань, щоб в новому році пожвавити діяльність та активізувати членство. Він звернувся до членів з закликом більше цікавитися справами Т-ва та допомагати управі в її праці. Солідаризуючись із заявою голови, всі члени Управи підкреслили, що будуть працювати активно в користь Т-ва. З промовами виступали і члени, зокрема п. Юрій Кононів висловив признання для старших членів піонерів, які в тяжких і несприятливих умовинах організували і розбудовували наше Т-во, яке сьогодні втішається поважним числом членів та майном.

На цій гарній товариській зустрічі не забуто і про тих, які найбільше потребують помочі, хворих у шпиталях в Німеччині. На цю ціль зібрано між присутніми $40, які переслали до УМХСлужби в Мюнхені, Німеччина.

Відспіванням національного гимну закінчено цю милу товариську зустріч.

М. К.

„Три ляльки" на сцені в Ню Йорку

Така назва чергової постановки на сцені нюйоркського Осередку СУМА, з діяльности новозаснованого драматичного гуртка під керівництвом п-тва Ласовських, що відбулася 29-го січня 1961 в Домі О. В. Фронту. „Три ляльки", — п'єса на чотири відслони пера пані Ярослави Ласовської. Це своєрідна драматизована розповідь за своєю формою, а за змістом, епізод з життя малої дівчинки, що її батько був повстанським командиром в час збройної боротьби українського народу з московським окупантом, що після відступу німців, знову вступив на українськід землі.

В хід розповіді вплетена одна дія, що, хоч і пов'язана з акцією цієї п'єси, але виділяється з цілости введенням у неї фантастичного елементу восібленням добра і зла, а також балету квітів, метеликів і суничок. Можна розглядати, чи з мистецького боку така невидержаність в стилі допустима, але з виховного боку така „нестилевість" незвичайно доцільна, бо саме фантастичний кольорит цієї дії супроводить появу на сцені постаті командира УПА і вияскравлює кульмінацію в акції п'єси, вміщеної на самому кінці, — покидання батьком донечки та матері, покидання рідної землі, бо, на наказ, командир очолює відділ УПА що рейдує на захід.

Не рискуємо твердженням що „Три ляльки" — це твір здатний схвилювати не тільки малого глядача. При кінці останньої дії, ми мали змогу спостерігати сльози зворушення на очах багатьох дорослих глядачів, знак, що „Три ляльки" — драматичний твір, здатний деякими сценами однаково всіх зворушити.

Незвичайна вбогість нашого репертуару для молоді і взагалі драматичних творів з упівською тематикою, робить твір п. М. Ласовської цінним вкладом у нашу бібліотеку драматичних творів, що ним повинні користуватися молодечі театральні гуртки. До речі „Три ляльки" появляться незабаром на книгарських полицях циклостилевим друком у виданні нюйоркського Осередку СУМА.

В названій п'єсі з повним успіхом виступали: Василь Лавро — Командир, Юлія Чубак — Мати, Аскольд Лозинський Лариса Лозинська, Марія Яковій, Роман Івасів Михайло Макар, Ліда Савчук, Анатоль Волощук, Люба Свєнц, Галя Лев. Віра Кручова, Орися Шмиґа, Анна Курнявка, Соня Череп, Стефа Філевич — „метелики сунички, квіти та діти", Ігор Рицар — „чорт".

Пані М. Лозинська — режисер, п-на Т. Лютик — хореографія, мистець В. Ласовський — декорації, юначка В. Сенів — музич. супровід, І. Сусь — оформлення сцени та П. Гонор — світляні ефекти.

М. Ча-ський

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіть — до сили!

Ще один Ню Йорк

(Закінчення зі ст. 2-ої)

перший день посту заглянути собі самим у душі.

Мовчки сунуть черги убік балюстради перед вівтарем, і кожний приклякає на хвилину біля бар'єри, щоб з рук монаха отримати знак попелу на чолі, як символ покути, як символ відвічної правди: з пороху повстав ти і в порох обернешся . . .

— Кожного року їх щораз більше, — каже широкоплечий, рудий поліцист типово ірляндського вигляду, який виходить разом зі мною з долішньої церкви. Він одягає обережно кашкет, щоб не стерти з чола знаку, зробленого попелом на чолі. — Хто знає, може ще не запізно? Може люди ще прочуняються.

Не чекаючи відповіді, він добуває з-під поли свою поліційну палицю і мандрує в сторону Бродвею.

А на вулицях уже звичайний день метрополії. Коло Публічної Бібліотеки на засніженому ще сквері якийсь мурин у шкіряній куртці дає безплатний концерт. Голос у хлопця сильний — заглушує сирени таксівок, але люди не звертають на співака уваги. Ще пару бльоків, і перед нами завжди гамірний Бродвей. Тут тепер панують герої: по одному боці Бен Гур поганяє квадриґу, а по другому — герої новочасного Ізраїлю, підпільники „Гаґани" і „Іргун" показують геройство жидівського підпілля у фільму „Ексодус". Одним словом, геройство на Бродвеї процвітає.

Раз-по-раз стрічаються люди з покутним знаком попелу на чолі. І хто б міг подумати, що в Ню Йорку буде їх так багато? Так, це інший Ню Йорк.

Ще пару кроків — і треба сходити до підземки. На великому плякаті, що реклямує цигарки „Лакі страйк", хтось чорною фарбою написав великими літерами „Люмумба!".

За хвилину задуднить підземний потяг і понесе вас в інші дільницю Ню Йорку — міста із тисяччю облич.

● **Ватикан** дістав відомості про посилену антирелігійну, особливо ж антикатолицьку акцію в усіх комуністичних країнах. В балтійських країнах арештують тамошню католицьку ієрархію, те саме діється на Мадярщині. Доказом збільшеної нагінки совєтської влади проти Церкви взагалі та католицизму зокрема вважають у Ватикані недавній публічний виступ московського патріярха, що є слухняним знаряддям совєтської влади, проти Папи Івана XXIII.

● **Журналісти** в Білому Домі не могли ствердити, що робив президент Кеннеді, який вийшов був кудись на три години. Секретар Білого Дому П'єр Салінґер відмовився подати журналістам, куди вихотив Президент і що він робив в той час 25-го лютого.

ТАРЗАН, ч. 4608. Рибка зловилася . . .

У вечері Померой довідався про те, де є схована секретна мапа до святині в Голконді. Він чекав, поки сповидно п'яні компаньйони не заснули . . .

А тоді він тихенько вислизнувся, щоб перешукати їхні мешкання . . .

І тоді Монк посміхнувся і моргнув на свого товариша. — Рибка зловилася на вудку — шепнув.